

LATWIE (577) *av*

łatwie (574), **łatwo** (2), **łatwio** (1); łatwo *StryjKron* (2), łatwie : łatwio *Mącz* (130 : 1).

-ã- (435), -a- (92); -a- *BibRadz*, *HistLan*, *CzechRozm*, *KochDryas*, *KochMRot*, *BielSjem*, *Phil*, *GórnTroas* (2), *KochPij* (2) *KochFrag*; -ã- : -a- *BierEz* (32 : 2), *ForCnR* (1 : 4), *MurzHist* (3 : 4), *MurzNT* (4 : 7), *GliczKsiąż* (13 : 1), *Leop* (6 : 2), *OrzRozm* (10 : 1), *KwiatKsiąż* (36 : 1), *Mącz* (120 : 11), *OrzQuin* (9 : 2), *SienLek* (32 : 3), *KuczbKat* (14 : 13), *WujJud* (3 : 1), *Oczko* (7 : 6), *NiemObr* (4 : 2), *KochPij* (1 : 1), *GórnRozm* (4 : 9), *GostGosp* (7 : 1), *WyprPl* (1 : 1), *WujNT* (1 : 2), *SarnStat* (1 : 4), *CiekPotr* (8 : 1), *KlonWor* (1 : 1); ◊ e jasne; o prawdopodobnie jasne (tak w -o).

comp i sup (99 + 1) (nã)łatwiěj (100); -ěj (25), -(e)j (75).

Sł stp: łatwo, *Cn* notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

Bez trudu, prosto; facile Mącz, Cn, Vulg, Modrz, JanStat; cito Mącz, Vulg; expedite Calep, Cn; plane Mącz; tolerabiter Calep; facilliter, leviter, perfacile, nullo labore a. negotio, perlevi momento Cn (577) : *BierRaj* 19; Podobnoć fie dawno znáią/ Latwieć się zásie ziednáią. *BierEz* D2v, B3, B4v [2 r.], E, G, G3 (25); *OpecŻyw* 104v; *ForCnR* C3v, D4, D4v, E2; *FalZioł* V 13v, 31, 51, 52v [2 r.], 61v; Bowiem krew nie dobrze dořtała á nie dobrze řtrawiona ciepłem, lathwie fie w białoć przemienia *GlabGad* H4v, O2; *BierRozm* 19, 21; *LibLeg* 7/8v, 11/138, 153; *LudWieř* B3v; *HistAl* 16; *MurzHist* F2v, I3y, K3v, Mv, T3y (7); Abowiem co iest łatwiéi/ rzec [*Quid est facillius dicere*] przepuřczámci grzéchy twoie/ czyli rzec/ wřtań a chodź? *MurzNT Matth* 9/5, k. 8v [2 r.], 156; *Diar* 35, 43, 91; *GliczKsiąż* D5v, D7, G4v, H3, K2 (11); *GroicPorz* B4, B4v, h3v, i3, y [2 r.]; *KrowObr* 120v; *Leop* *B4v, 4. *Esdr* 8/14, *Eccli* 6/7, 1. *Thess* 1 arg, *Iac* 4 arg; *BibRadz Prov* 26/21; będźiefzli thy żyw zbierzefz łatwie tákie drugie woylko łobie *OrzRozm* N4, F2, F4, F4v, K2 (9); *BielKron* 240; *KochZg* B; Abowiem kto by iedno chciał prawdy słuřać/ łatwie naidzie od kogo by iey słuřał. *KwiatKsiąż* D4v, A2v [2 r.], Bv, B3, C, C3 (33); Non cito dixerim, Nie ták łatwie wymowię. *Mącz* 53b; *Vilius* ... Podło/ łatwio/ tánie. *Mącz* 496c, 2a [2 r.], 7a, 15c, 16d, 45b, (114); Wiémy co vmieią *Seymiki*/ ná których/ duży łábégo/ řmiály mądrégo/ łatwie z kluby řwéy wybija/ ku řwoiemu pożytku *Seymikiem* kieruiąc. *OrzQuin* D, Cv, O, P2, Aa3v, Aa4; *SienLek* a4, 4v, 14, 15, 21 (27); *LeovPrzep* H2v; *GórnDworz* B7, C3, C8, F3, G (25); *HistRzym* 50; *RejPos* 98; ktoby cudzey żony požádał/ ten z iedney chćiwości łatwie w drugá wpádnie *KuczbKat* 350, 100, 110, 155, 165, 220 (12); chłop drugiego wołu vkradł/ y [...] wyznał/ żeby fie był tego więcey niedopuřcił/ by mu był *Pleban* ták łatwie grzechow nie przepuřcił. *WujJud* 89v, 41v, 157v; *BudBib Ier* 41/28; *Strum* D4, L2, O2; *ModrzBaz* 17v, 44v; To ty o możny krolu łatwie wycinować Wřzytko możefz *KochDryas* A2v; *Oczko* 8v, 9, 10v, 12v, 17v (12); *MWilkHist* B4, Iv; [*Tatarowie*] pogromiwřzy/ y rořprořzywřzy Połowcow/ po tym *Ruřkie* woylká łatwo poráźili *StryjKron* 260, 215, 250, 255; *NiemObr* 19; Wřzytkich inřszych łatwie zbęde/ Tobie řłużyć wiecznie będę. *KochFr* 9, 88; *KochMRot* B; *WerGoř* 230; Ten królem będźie/ kogo Bóg miánuie/ łatwie ón ludzkie řercá řpraktykuie. *KochPieř* 40; *ArtKanc* Q9, Q10; Bá łatwieć to řtrofować rzeczy cudze/ y nie zořtáwić nic nie pogánionego. *GórnRozm* K2, B4v [4 r.] C2v, Gv, E2v, I2v, K4v; *ZawJeřt* 26; *Iac* bych tu przyczynę nalazł łatwie bom niewidział tego abyř wm ieden grosz komu náložel *ActReg* 160, 4v, 7, 27, 55, 72 [2 r.] (18); *Calep* 779a, 784a, 829b, 1071b; tedy fie łatwiey řiećzká niź řłomá dobytek wřzeláki przechować może. *GostGosp* 88, 66, 110, 140; *Phil* B2, I4, O, Q3v, R3; *GórnTroas* 37 [2

r.]; *KochPij* C2v, C3; *WyprPl* B4, C2v; *LatHar* 2, 259 [3 r.], 580; *WujNT* 467, 2.*Thess* 2/2; *WysKaz* 18; *SarnStat* 110, 906, 985; *KmitaSpit* Bv; Latwie ię v Pángraczá vchronifz wšelkiego Podeyzrenia. *CiekPotr* 60, 44, 50, 54, 60, 61 (7); *CzahTr* D4; *KlonFlis* E4v; *KlonWor ded* **3, 71; *ZbylPrzyg* Bv.

łatwie do czego (1): Támże prochy ładzaią/ by rum vczyńiły/ A zatym by do łzturmu łatwie dziury były. *BielSjem* 34.

łatwie komu (32): Bog iż mu to łatwie vczyńić/ Chcąc tey iego łzey pokuśić: Zdrowie mu doftáteczne dał *BierEz* I2v, Pv; *BierRozm* 6, 26 [2 r.]; *LibLeg* 11/160; *RejKup* t2; *MurzNT* 13v; *Leop* 4.*Reg* 20/10, *Mar* 10/25; *SienLek* 18; *GórnDworz* Qv, V7, Ff8v; *HistLan* C3v; *MycPrz* I C4v; *CzechEp* 91v; *NiemObr* 77, 115; *GórnRozm* B4v; bo kto ma czáfu názbyt/ temu łatwie według iego condiciei wšyłtkiego doftánie. *GostGosp* 6; *WujNT Matth* 19/24; *CiekPotr* 39. Cf »łatwie [komu] przyjdzie«.

łatwie ku czemu (1): tákiem piłał/ iáko ku wyrozumieniu Polakowi nayłathwiej było *GórnDworz* B4v.

łatwie o co (3): iednému o ryby łatwiéi/ drugiemu o mięśo *MurzNT* 13v; *GórnDworz* Qv; *MWilkHist* G4.

W przeciwstawieniu: »łatwie ... trudno (przytrudniejszym)« (7); *BierEz* Ov; Ale łatwieć pyenyędzy doftác [...] zás náuki nábyć álbo nauczoným lie sftác bárzo trudno bywa. *GliczKsiqz* M6; *Nihil dictu facilius*, Latwieć rzec/ subaudiendum, ále czynić przitrudnieyfzym. *Mącz* 86b, 400d; *GórnDworz* V7, Ff8v; *GórnRozm* B4v.

W charakterystycznych połączeniach: *łatwie dostać* (4), *doświadczyć* (2), *należć* (8), *nauczyć* (2), *okazać* (5), *otrzymać* (3), *uczynić* (9), *ukazać* (2), *zgodzić się* (5); *barzo łatwie* (9), *nie tak* (27), *tak* (6); *tym łatwiej* (11).

Przysłowia: *bibl.* Łatwiej Wielbładowi przejść przez włkko igielne/ niż bogáthemu wniść do kroleřtwá Bożego [*Facilius est camelum per foramen actus transire*] *Leop Mar* 10/25; *WujNT Matth* 19/24.

Łatwiećiem rádzić ięzykiem/ Trudniey ią przewieść vczynkiem. *BierEz* Ov.

Łatwiey vchowafz fytego/ Niżli złodzieiá łącznego. *BierEz* Ov.

Łatwiećiem ieden wor nátkafz/ Niżli kiedy ich wiele małz. *BierEz* P2.

Kto chce bogáty być/ łatwie mu ku nędzy przyść. *BierEz* Pv.

Tácy co łatwie zbieráią/ Nigdyć o Bogá niedbáią *BierEz* L3.

Mądry łatwie chytróć pobaczy. *BierEz* K3v.

bibl. Łatwiey przeminąc niebu y ziemi/ niż krefce iedney z zakonu odpásć [*Facilius est autem caelum et terram praeterire, quam de lege unum apicem cadere Luc* 16/17]. *CzechRozm* 91v.

Łatwie człowieká poznác/ kiedy fye fráluie. *ZawJeft* 6.

Kto chce psa vderzyc łatwie kiy naleśc *ActReg* 117.

Łatwiéy łowy wyrzéc/ niżli rzeczą lámą wypełnić. *KochFrag* 47.

Fraza: »łatwie [komu] przyjdzie« (9); *BierRozm* 26; kiedić temu ták to łatwie przichodzi/ muśić tho dobrze lepiej vmieć niż pokázuię *GórnDworz* Fv, E7, F2, I4, M8, Ee3, L12v; *KmitaPsal* A5v.

Zwroty: »łatwie się domyślić« = *facile patet Mącz* [szyk 5 : 1] (6): *RejKupSekl* ee8; *MurzNT* 8v, 98v; *Mącz* 283b; Otosz nie trzeba mi wiele do wm o tym pisac łatwie się wm domyslisz finem rerum. *ActReg* 97; *CiekPotr* 58.

»łatwie dowieść« (5): *Mącz* 347b; Latwieć tego dowiodę: Naprzód Zwyczáiem: Potym Prawem Polłkim *OrzQuin* V4; *GórnDworz* Ee7; *BiałKaz* F2; *WerKaz* 284.

»łatwie obaczyć (a. pobaczyć) (się)« [szyk 12 : 3] (15): *BierEz* K3v; *MurzNT* 91, 101; *KrowObr* A4v; *SienLek* 34v, Vvv, Xxx [2 r.]; Pytágorás Itąd/ pátrząc ná proporcya/ obaczył łatwie/ czym mógł być więthfza łtroná Herkulefowá/ niż drugich ludzi *GórnDworz* V4; *KuczbKat* 175, 225; *ActReg* 52; *GostGosp* 42, 80; *SarnStat* 340.

»łatwie pojąć« (8): *GliczKsiąż* G; *Mącz* 93b; poftáwiłem przed nimi Króla/ Káplaná/ Ołtarz/ rzeczy widomé/ áżeby tym łatwiéy/ ná tych rzeczách widomych/ Exekucya widomie položóná poiąć byli mogli. *OrzQuin* I3, Aa2; bo piękne łłow włádenie/ łatwie poiąć *GórnDworz* F8v; *KuczbKat* 100; *CzechEp* 327; *LatHar* [+12]v.

»łatwie poznać (a. (do-, roz-, u)znać)« = *facile internoscere a. perspicere Mącz* [szyk 33 : 2] (35): *MurzNT* 31; *Diar* 44; *GliczKsiąż* C8v; Iako łye oni łádzili łatwie tho poznalł z Kłfyąg łtárych *OrzRozm* T2v, Dv; *KwiatKsiąż* I3, M4; *Mącz* 69a, 251b, 406a; *OrzQuin* C2; *SienLek* a4v; kto weyrzy w wymyłly á w wykřety ich [...] łatwie może rozeznáć iáko thám ielł zbluźniono á zelżono imię Páńskie *RejAp* 136v; *LeovPrzep* H4; *GórnDworz* Iv, Aa4v, Ii7v, Mm; *BiałKat* 328v; *GrzegŚm* [67] [2 r.]; *KuczbKat* 70, 110, 185, 300, 305; *WujJud* A7; *Oczko* 20v; *NiemObr* 18, 19; *ReszPrz* 34; *GórnRozm* E2; *ZawJeft* 6; *GostGospSieb* +3; *SarnStat* 90.

»łatwie wiedzieć (a. dowiedzieć się)« = *facile expiscari Mącz* (5): *Mącz* 301a; *OrzQuin* G; *NiemObr* 76; *GórnRozm* H2v; bo kiedy będzie wiedział wiele kámion y chłopow/ tedy też będzie łatwie wiedział po wielu wrębow ma rozdáwáć prząść. *GostGosp* 52.

»łatwie (u)wierzyć« = *credulum se praeberere Mącz* (7): *BierEz* F3v, K4; Młodzienietz łatwie Ządolci vwierzył/ a dáł łie zwiełcz. *ForCnR* B2v; *KwiatKsiąż* M4; *Mącz* 67d, 316d; *SienLek* Vvv4.

»łatwie (wy-, z)rozumieć« = *facile pernoscere Mącz* (16): *MurzNT* 54; *Mącz* 251b; Możem też łatwie wyrozumieć koniec łwiátá tego/ s prorocłwá Dánielá Proroká *LeovPrzep* I3, G; *GrzegŚm* 66; *KuczbKat* 105, 110, 115, 165, 240 (7); *BudBib Bar* 6/28; *ActReg* 138; *KołakSzczęłł* B4v; Láćiná Niemiecka łatwie ią zrozumiełł iedno czytay F miałłto V *KlonFlis* H2v marg.

Szeregi: »łatwie a dobrze« (2): *KwiatKsiąż* A; białe przy czárnym/ łłodkie przy kwáśnym/ łatwiefy y łepiefy rozeznáć y wybráć człowiek może. *ReszPrz* 34.

»prędko, (a) łatwie« = [szyk 2 : 1] (3): *Mącz* 294c; Aby tym łatwiefy/ á prętko/ mógł być pomoc náleżóná koniowi chorému/ w potrzebie iego/ poczniemy od głowy áż do nog/ przygody obáczáć *SienLek* 164v; *Calep* 392a.

»rychłó a łatwie« (1): żaden nie ielł kthoryby czynił moc w imię moief/ żeby mógł rychłó á łatwie źle mowief o mnie [et possit cito male loqui de me] *Leop Mar* 9/38.

»nie łatwie ani skwapliwie« (1): áby złoczyńcá ná mękę nie łatwief ani łkwápliefy od Sędźiefy był zdawan *GroicPorz* hh2.

»łatwie a (i) snádnie« [szyk 6 : 2] (8): *LibLeg* 7/103v; *Citra pulveris tactum vel iactum, vel simpliciter citra pulverem, Bez prace/ łatwie/ łnadnie. Mqcz* 331b, 190a, 212d, 313c; *Calep* 405a; *Phil R2*; [Bóg] y to łpráwił/ że łę grzechow wiele łnádniey teraz y łatwiey zá pomocą iego/ vłtrzedz y możelz y chcełz *LatHar* 676.

Synonimy: dobrze, jaśnie, lekko, prędko, rychło, snadnie, śpieszno.

Cf **LACNO, LACWIE, NIELATWIE**